

KI 1949 30 933-936 28-07-1949

UW JONGENS

Onbaatzuchtig JEGENS DE BEVOLKING,
Ridderlijk JEGENS DE EERLIJKE VIJAND,
Mens JEGENS DE KRIJGSGEVANGENE.

De houding van deze soldaat stond boven alle critiek en verdiende slechts bewondering. Uit een officieel rapport van een Australisch kapitein.

Ik heb nooit gedacht dat het nodig zou zijn, dat dit geschreven werd; als ik het nu tóch doe, dan is het niet bedoeld als verdediging tegenover de vragen, die in de Tweede Kamer gesteld werden over een laakbare houding van ons leger overzee of tegenover de brieven en artikelen daarover, welke met slijk en modder geschreven werden. Inhoud, strekking en vorm van die vragen en artikelen wijzen er immers zelf reeds op, dat hier geen sprake meer is van objectiviteit, maar dat onze jongens gebruikt worden als een politiek middel.

En waarlijk, daar zijn zij te goed voor en daarvoor is hun taak te ernstig. Daarom is deze brief alleen voor u bedoeld, maar dan ook voor ieder van u persoonlijk; misschien is hij ook nodig als een woord van geruststelling tegenover de angst, die onbewust bij u is opgekomen over de geest en het moreel van uw zoon, uw man of verloofde, toen al die vragen gesteld werden.

Vooraf echter beweegt mij bij het schrijven van deze brief een grote trots, en voorts de genegenheid, die eenieder voor uw jongens moet gevoelen, die hen in hun dagelijks leven en werken heeft meegemaakt. Ziet u, wat ik u thans ga vertellen is al heel lang geleden gebeurd, in begin 1946. Wij waren nog maar met een handvol hier in de enkele grote steden van Java, die toen eigenlijk niet méér waren dan bruggenhoofden aan de rand van een onafzienbare heksenketel.

Ongeveer dertig kilometer van Batavia vandaan ligt het stadje Tangerang te midden van een gebied, dat lang geleden als een der rijkste en welvarendste gold. In en rondom Tangerang leefden duizenden Chinese handelaartjes, fabriekseigenaartjes en kleine grondbezitters, van wie vele reeds sinds geslachten hier een tweede vaderland hadden gevonden. Wel, Batavia was in die dagen onder de "bescherming" van onze Britse „bondgenoten" een beroerde stad, overbevolkt en lawaaiig van de sluipschuttersschoten.

Om de zo geplaagde bevolking wat ruimer te doen ademen en de infiltratie beter te bestrijden, werd de ring van beveiligende voorposten rondom Batavia naar voren verlegd en daar zou ook Tangerang binnen komen te vallen. Er zijn toen rare dingen gebeurd ten gevolge van onbegrijpelijke beslissingen van het Engelse hoofdkwartier. Het komt er op neer, dat dagen voordat wij Tangerang zouden binnentrekken, een schrikkelijke Bartholomeusnacht aanbrak voor de Chinese gemeenschap van Tangerang. Toen wij de stad binnenrukten, waren de kampongs reeds hals-over-kop ontruimd, dank zij de gruwelverhalen over de beestachtigheid van de Nederlandse soldaat (het sterkste wapen in handen van de extremisten): een groot aantal Chinezen was door de teruggetrokken T.R.I. (het republikeinse leger) meegevoerd, nadat hun winkels en huizen in de as waren gelegd, terwijl zeer velen al vermoord waren. Door de Engelse legerleiding was de rivier Tjisadane, westelijk van de stad stromend, aangewezen als demarcatielijn en in het daardoor onbereikbare gebied aan de overzijde was de hemel nacht aan nacht rood gekleurd door geweldige branden: op de rivier dreven tientallen gruwelijk verminkte en beroofde lijken van Chinezen. In de nacht konden soms vluchtelingen onze posten bereiken, op stukgelopen voeten, half waanzinnig van angst en uitputting en met bijna ongeloofwaardige verhalen over het lot van de talrijke groepen Chinezen, die overal rond Tangerang nog in handen waren van de extremisten. Alleen hij, die in deze krankzinnige dagen onze jongens dag en nacht op hun bevrijdingspatrouilles heeft bezig gezien, getuige is geweest van hun ploeteren en zwoegen tot ver over elke grens van menselijk uithoudingsvermogen, weet wat zij toen gepresteerd hebben, maar hij zal er nooit meer de woorden voor kunnen vinden. Enkele getallen zeggen daar iets van: Ruim drieëneenhalf duizend Chinezen werden vermoord, het vijfvoudige aantal kon te elfder ure door de onzen van een vreselijke dood worden gered. Wel uit die dagen komt het verhaal van de luitenant van Dijk; hij stierf in 1948 bij Bandoeng, twee dagen voor zijn demobilisatie. Van Dijk was toen commandant van het detachement, militaire politie in Tangerang; op 'n dag kwam er bericht, dat in de kampong Maoek, ruim vijftwintig kilometer van Tangerang en midden in het republikeinse gebied, duizenden Chinezen gevangen werden gehouden, die ploegsgewijs werden afgemaakt. Hij verzamelde onmiddellijk alle beschikbare krachten, bereikte het respectabele aantal van dertien toch al vermoeide soldaten en rukte daarmee uit. Uren en uren aaneen marcheerden zij voort door het verwaarloosde land, waar de scherpe stank van smook en bederf overheen woei, langs afgebrande en soms nog brandende kampongs; soms greep de walm van verbrand mensenvlees hen naar de strot. Aan alle horizonten dreunden alarmerend de tongtongs bij hun nadering. Ze joegen

door Maoek, bevrijdden ruim drieduizend Chinezen, die dagenlang zonder voedsel of water opgesloten hadden gewacht op de onafwendbare dood in honderdvoudige, bijna ondenkbare vorm, en keerden lopend met deze enorme, uitgeputte massa terug naar Tangerang zonder één mens te verliezen.

Ik heb hen terug zien komen en ze leken helemaal niet op helden: een stelletje kromgetrokken, verpooierde en smerige jongens, die, te moe om te spreken, het wapen aflegden en zich op het veldbed lieten vallen, want overeen paar uren wachtte misschien wéér zo'n mars en morgen weer en de dag daarop. Dit is maar een voorbeeld van dertien hunner, maar zo ging het met hen allemaal.

En u kunt begrijpen, wat het voor hen betekend heeft, toen zij enkele dagen later grote stukken in de kranten lazen over het protest, dat de Chinese regering de Nederlandse zaakgelastigde had doen toekomen over de houding van de Nederlandse troepen, welke de grote Chinezenmoord bij Tangerang ten gevolge had gehad!

Daar bleef het niet bij; ook in Nederlandse dagbladen en door de radio werden onze troepen inzake Tangerang ongunstig becritiseerd. Ten gevolge van het verzuim van onze officiële voorlichtingsdiensten om het Nederlandse en buitenlandse publiek afdoende over de juiste gang van zaken in te lichten, waren de nieuwsorganen aangewezen op de propaganda van de republiek. Nog bitterder werd de inhoud van de kelk, toen wij een maand na onze intocht, nadat de zaak reeds bijna geheel betoomd was, op last van de Engelse legerleiding Tangerang weer moesten verlaten. Niemand, die daar de stem waarschuwend tegen verhief! En wat wij allen verwachtten gebeurde: Schrikkelijker dan tevoren sloeg de terreur toe en het is eerst na het dringendste beroep, dat de bevolking en de Chinese gemeenschap tot de Britten richtten, dat wij, wéér een maand later, Tangerang ten tweede male binnentrokken en opnieuw konden beginnen, al kwamen wij voor honderden onschuldigen en weerlozen te laat.

Misschien vraagt u, waarom er nooit uit onze eigen rijen een storm van protest is opgegaan tegen het onrecht, ons aangedaan. Het heeft vier jaren moeten duren, voordat ik er achter kon komen, maar dat komt, doordat de soldaat volkomen in beslag wordt genomen door zijn dagelijks werk.

In het aangezicht van onmenselijk lijden en schrikkelijke terreur vond hij niet de tijd, er meer dan een gedachte aan te wijden. De feiten hebben het later uitgewezen. Er is in dit leger vaak scherpe critiek geleverd op de regering, maar

toen ditzelfde leger verleden jaar in de gelegenheid werd gesteld, bij de verkiezingen zijn stem uitte brengen en daarmee deel te hebben aan de vorming van de regering, heeft slechts een onbetekenend deel daarvan gebruik gemaakt; de man te velde vond er de tijd noch de lust toe.

De realiteit van alle dag overspoelt hem en sleurt hem mee in de maalstroom van liet even historische als dramatische gebeuren. U wilt dit misschien niet geloven; maar dezer dagen zal een troepentransportschip een Nederlandse haven binnenlopen met aan boord drie gedemobiliseerde compagnieën Aan- en Afvoertroepen.

Vraag het hun dan; zij zijn een doorsnee geval en ook zij hebben in de drie jaren van hun tropenverblijf bij elkaar precies zeven dagen verlof gehad.

In de rest van de tijd hebben zij hun nieren kapot gereden op de slechte wegen overeen afstand van zes- tot zevenmaal de aardbol rond. Begrijpt u nu, waarom ze gezwegen hebben, ook toen de voorlichtingsdiensten op de meest essentiële punten bleven zwijgen?

Weet u door welke bovenmenselijke moeilijkheden onze jongens vaak heen moeten en hoe zij soms zichzelf bepantseren moeten om er doorheen te kunnen komen?

Begrijp me goed, ik héb enkele gevallen meegemaakt, die we rustig zouden kunnen rangschikken onder het begrip „wreedheden”, maar elk van die zéér sporadische gevallen (het waren er twee in die vier wilde jaren, die ik tot in de raarste uithoeken en situaties bij uw jongens rondzwierf) was het gevolg van een hun opgedrongen gemoedstoestand, waarin door een vreselijke belevenis de menselijke rede tijdelijk lam was gelegd.

Wilt u zo'n voorbeeld? Ik hoop niet dat het u erg zal afschrikken, want bij mijn weten is er nog nooit een woord over gerept, dat ook zulke dingen in dit goeie land gebeuren. Het is niet, dat uw jongen zoiets elke dag beleeft, maar het gebeurt overal op Java en Sumatra, in een van de honderdduizenden kampongs of langs een van de tienduizenden wegen , nu nóg en iedere dag die God ons geeft en minstens éénmaal gedurende zijn verblijf hier zal de soldaat te velde zoiets met eigen ogen hebben gezien en het voor zijn leven niet meer vergeten.

Dit is dus maar een voorbeeld en het gebeurde bij Banjoewangi, toen bij de eerste politionele actie in 1947 onze troepen daar binnenkwamen. Ze kregen

bericht, dat even te voren een aantal Europese vrouwen en kinderen door de republikeinse soldaten was afgevoerd. Een patrouille rukte onmiddellijk uit en na lang zoeken vonden ze de lijken der vrouwen en kinderen in een ravijntje; ik kan u onmogelijk beschrijven in welk een toestand.

Ik ken een soldaat, heus niet de eerste de beste, die er twee weken lang een nachtmerrie van heeft overgehouden tot ze hem, totaal uitgeput, naar de neurotische afdeling van een hospitaal moesten brengen.

Wel, ik wil en mag niet goedpraten, hoe in de daarop volgende botsing tegen de groep republikeinse soldaten onze kerels te keer gingen, maar ik pas er voor de vinger beschuldigend te strekken, zoals duizenden mijlen van alle verminkte en onherkenbare lijken van weerloze vrouwen en kinderen (Indonesische zowel als Nederlandse) sommigen het kunnen doen.

Voor mijn gevoel ligt de behandeling van deze feiten, het uitzoeken van de toedracht en het bestraffen van de schuldigen, in handen van onze legerleiding, maar dan ook alléén van de legerleiding; en ik getuig namens honderdvijftigduizend volwaardige Nederlandse mannen, dat de legerleiding in zulke gevallen hard en zonder aanzien van de persoon weet te straffen, harder en strenger dan ooit in het Britse of Amerikaanse leger heeft plaatsgehad.

Bij de zeer schaarse officiële tevredenheidsbetuigingen over het grote goed, dat het leger in dit land overzee brengt, is de wijze, waarop, op grond van vage geruchten, verdachtmakingen worden geuit, een groot onrecht tegenover de soldaat; méér nog, het is misdadig tegenover de Nederlandse gezinnen, die zich in angstige twijfel en verwarring zouden gaan afvragen of ze straks inderdaad beestmensen terugkrijgen.

Nogmaals, er gebeuren hier inderdaad wel eens laakbare dingen, maar dat zijn uitzonderingen, die niet slechts in elk leger ter wereld zijn voorgekomen, maar in aantal en vorm daarbij zelfs gunstig afsteken. Geloof u me, ik ben met uw soldaat onder de meest denkbare omstandigheden opgetrokken, jarenlang, en het resultaat is een diepe genegenheid en een hoge trots om deze veldkameraad, deze doodgewone, onopvallende jongen die, niét om politieke redenen of omdat hij daar enig persoonlijk voordeel bij had, zijn huis en gezin voor jaren inde steek heeft gelaten en die, eenmaal recht voor zijn taak gesteld, niet de ontelbare vermoeienissen, teleurstellingen, niet zijn doden of gewonden telde, maar zich gaf met een grote onbaatzuchtigheid.

Ik heb genoeg meegemaakt, om over hem als vechtsoldaat te kunnen oordelen en ik zeg u, dat hij zelfs in het heetst van het gevecht dezelfde mens blijft die hij is. We zuiverden eens de kampong Djedis en namen daarbij een hadji gevangen, die wel een en ander op zijn kerfstok zou hebben en die daarom meegenomen werd. Later miste ik de man en vroeg naar hem bij de soldaat, die belast was met de bewaking. De jongen stond er omheen te draaien, maar ten slotte kwam het hoge woord er uit: „Ach, 't manneke leek zo donders veel op ons ouwe pastoorke in 't dorp, ik heb 'm maallaten lopen." Verder heeft de soldaat, mits de strijd rechtstreeks tegen hém en volgens de regels gevoerd wordt, een wonderlijke, soldateske eerbied voor de tegenstander.

Ik heb ze gewonde peloppors uit de blubber weg zien slepen, zien behandelen en verplegen als waren het eigen mensen. Hij zal desnoods de laatste sigaret of de laatste slok uit zijn veldfles weggeven aan een gevangene, die goed vocht en zich over moest geven.

Ik heb een soldaat gekend bij Padang, die midden in een gevecht een gevangene maakte en de man een hand gaf, alleen maar uit opluchting, toen de peloppor zich overgaf en dus niet doodgeschoten hoefde te worden.

Gedurende de eerste politionele actie, bij de opmars naar Malang, hadden we een sterk verdedigde kampong stormenderhand genomen en daarbij talrijke gevangenen gemaakt. We hadden te weinig mensen om ze af te voeren en daarom lieten we ze met ons meelopen en gaven ze meteen de zwaardere uitrustingsstukken te dragen. Na de kampong kwam een enorme open sawah en midden in die sawah kregen we zwaar mortiervuur af dat ons in de modderige sloten dwong. Ik lag bij een jongen in de sloot, terwijl op het dijkje boven ons een krijgsgevangene languit dekking had gezocht. Het werd behoorlijk moeilijk en toen zag ik de soldaat zijn arm uitsteken, de gevangene aan een broekspijp trekken en hem beduiden: „Kom d'r nou ook in, vaoder, anders souwe s'oe best eres rake kenne." Het was dezelfde peloppor, waar hij geen half uur te voren als een dolle tegen in was gestormd.

Ach, er zijn zulke voorbeelden te over. Kijkt u echter ook eens naar Malakka, waar de Britse troepen precies zo'n soort knokpartij uitvechten als wij in Indonesië, alleen dan dat zij er een andere naam aan gegeven hebben. Als zij een kampong moeten nemen (het staat ronduit in hun kranten) dan geven ze er eerst een onfrisse stoot artillerievuur overheen, bombarderen het daarna totaal stormrijp, dat wil zeggen plat, met hun rockets en daarna gaat pas de

infanterie er op af. Dat gebeurt allemaal zonder dat ze zich te voren afvragen, of er nog een onschuldige bevolking in de kampong is.

En als we dit dichterbij huis willen bekijken, dan is er het voorbeeld van Soerabaja, waar de Britse troepen in begin 1940 het aan de zuidwijk hebben opgenomen tegen de horden van generaal Soetomo; van die zuidwijk af tot kilometers buiten de stad staat er geen huis meer overeind en de kampongs liggen plat. En dan Bekassi, waar in diezelfde tijd een stel Britse piloten, die daar een noodlanding moesten maken, door de terroristen werden afgemaakt.

Wat de gruwelijke moorden op honderden weerloze Nederlandse vrouwen en kinderen niet hadden kunnen doen, gebeurde toen wél: De Brit zond er een strafexpeditie op af en die legde Bekassi volgens de regels van de totalitaire oorlog plat. Dit zijn maar voorbeelden om u aan te duiden, dat door dezelfde bondgenoten, die thans vaak zo felle critiek op ons optreden hebben, zélf nooit rekening is gehouden met de onschuldigen van de bevolking.

Het is niet om het op te hemelen als ik zeg, dat de onzen een heel andere tactiek toepassen. Zelfs wanneer wij op patrouille vuur krijgen uit een kampong, gebruiken wij niet onze mortieren of artillerie om meteen de hele zaak van de aarde weg te vegen; wij geven lokaal vuur af en proberen daarna, met alle risico's die daaraan verbonden zijn voor ons eigen leven, de kampong binnen te dringen om op zo kort mogelijke afstand de boel uit te kammen en zodoende de burgerbevolking te sparen.

Dit smaakt allemaal naar propaganda, is het niet? Als u het vergelijkt met de beruchte „brief van een Djocjase officier”, die bij u in Nederland zoveel stof heeft doen opwaaien. Ik kan daaromtrent u alleen maar aanraden het artikel te lezen, dat mijn vriend Henk van Maurik, correspondent van de Gelderlanderpers, de Limburgiapers en het Eindhovens Dagblad, twee maanden geleden daaromtrent schreef. Hij besteedde drie weken aan een onbevooroordeeld, consciëntieus onderzoek naar de ware feiten; de zaak is te tragisch, om er verder op in te gaan, maar het bedoelde artikel is een klaar antwoord op elke beschuldiging.

Duizend andere dingen zou ik u kunnen vertellen, maar gelooft u me:

- geen verhaal van hoe deze jongens bewust een veelgeplaagde, opgejaagde bevolking terugbrengt naar haar oude bijna vergeten leven van rust en eerlijke arbeid;

- geen verhaal van hoe duizenden, tien- en honderdduizenden uit dit verziekte, zwerende, ondervoede volkslichaam door hem weer werden opgericht uiteen verschrikkelijke afgrond;
- geen verhaal van hoe hij tegenover zijn krijgsgevangenen niet alleen soldaat kon blijven, maar bovenal mens:
- geen verhaal over de grote onbaatzuchtigheid, waarmee hij een humane, in alle opzichten geheel verantwoorde taak uitvoert;
- geen officieel rapport van een Australische kapitein, militaire waarnemer van de commissie van Goede Diensten, in Mei 1949 uitgebracht aan zijn regering, waarin hij onder meer! verklaarde: . . . dat hem nooit iets is gebleken van ontoelaatbare handelingen bij de Nederlandse strijdkrachten in Indonesië; integendeel, de houding van deze soldaat stond boven alle critiek en verdiende slechts bewondering. ...”

Geloof u me, niets van dit alles zal in staat zijn, de twijfel weg te bannen, wanneer u allen, juist ieder van u persoonlijk, niet het beeld in u levendig houdt van uw zoon, uw vader, uw echtgenoot, zoals hij van u is heengegaan, rechtop als een eerlijk man en zoals hij straks tot u zal terugkomen.

Ton Schilling

De blandas helpen! Vrouwen en kinderen hebben geen vrees voor uw jongens.
Elke dag komen ze in drommen aan de poort om hun wonden te laten
verbinden.

„Hospikken”, dat zijn zoiets als ongesalarieerde “commissies van goede diensten”, zwerven in hun vrije uren met een goed gevulde medicijntas door de kampongs en helpen oud en jong. Houdt u dit beeld in uw herinnering vast voor het geval bepaalde elementen weer met slijk gooien naar ons leger in Indonesië.

“Een sigaret, vader?” Een heel gewoon tafereeltje, maar het tekent de verhouding van uw jongens jegens de bevolking.

Baby's winnen de harten overal. Kijkt u eens goed naar deze gezichten, zowel de blanke als de bruine; ze zeggen meer dan woorden!

Op de pasar zwerven onze militairen rond om vruchten te kopen. Dat ze er graag geziene bezoekers zijn kunt u wel opmaken uit de gezichten van de verkoopsters.

Inkopen doen is een prettige ontspanning na de zware dienst. En een pasar biedt altijd verrassingen.

De hele jeugd weet precies, op welke dag de militairen hun rantsoen chocolade en zo krijgen. En denkt u maar niet, dat uw jongens dat alléén opeten!

Groot feest in de kampong en de jongens van het in de nabijheid liggende detachement zijn ook uitgenodigd. Een van hen geeft, op de treklarmonica een nummer ten beste.

„Hoe kunnen we nou met mekaar de plaag van de wilde varkens bestrijden?"
Indonesische boeren en Nederlandse militairen luisteren bij een bespreking
over een praktisch punt van samenwerking.

Uitdeling van kleren door uw jongens. Ze hebben ze gekregen van burgerkennissen en ook wel gevonden in een duur en overvloedig voorzien T.N.I. -hoofdkwartier.

Een hengelwedstrijd, waaraan Javanen en Chinezen deelnemen. Twee Nederlandse marine-officieren kijken belangstellend toe, zonder de anderen bevreesd te maken!

Voor het eerst na zes jaren mocht de bevolking, dank zij de Nederlanders, de oogst weer geheel voor zichzelf houden. Vandaar een machtig feest met klimpartijen voor de jeugd en de Nederlandse soldaat helpt de klimmers omhoog!